

Volgens de laatste berichten zijn de tehuizen als volgt over de provincies verdeeld:

	tehuizen	kinderen
Valencia	31	3500
Castillon	10	730
Alicante	40	2260
Cuenca	3	500
Aragon	39	830
Murcia	20	1014
Catalonië	15	3293

De 21 tehuizen, waarvan buitenlandse organisaties de verzorging en financiering op zich hebben genomen, zijn als volgt over de naties verdeeld:

U.S.A.	5
België	4
Frankrijk	3
Nederland	1
Canada	2
Egypte	1
Uruguay	1
Noorwegen	1
Chili	2
Columbia	1

In Spanje staat een Hollands huis

De Hollandse kolonie bevindt zich mei nog twee andere te Picaña (in de buurt van Valencia), is gevestigd in een mooi buitenhuis en bergt 65 kinderen. Een Hollandse verpleegster, Zr. Fred. van Dordrecht, door de Commissie „Hulp aan Spanje” uitgezonden, is met het hygiënisch toezicht en de verzorging van eventuele zieken belast. Verder is er een onderwijzer-leider en „Maria”, die de leiding van de huishouding heeft.

Over haar schrijft Zr. Van Dordrecht: Maria is 34 jaar oud, weduwe en moeder van 5 kinderen waarvoor ze in Madrid de kost verdiende als werkster in een laboratorium. Bij de belegering van Madrid, toen er gebrek aan voedsel kwam, werden haar kinderen met een groep scholieren naar Valencia gezonden en ondergebracht in gezinnen. Na een paar maanden vertrok ook Maria naar Valencia, omdat er geen werk meer voor haar was in Madrid, waar

vele bedrijven stil gelegd waren. Toen ze hoorde, dat er een vrouw gezocht werd om de huishouding te leiden in een kinderkolonie te Picaña, bood zij zich spontaan aan, hoewel zij daardoor van haar kinderen gescheiden werd, die in een andere plaats in een kolonie werden ondergebracht. Zij is gelukkig de regering te kunnen helpen in haar grote taak en werkt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat met een vrolijk en opgewekt gezicht. De kolonies, zegt ze, zijn het beste voor de kinderen. Hier zijn ze het veiligst en het best verzorgd. Op mijn vraag of zij niet liever bij haar kinderen gebleven was, zei ze: Mijn kinderen maken het goed, iedere veertien dagen kan ik ze bezoeken en mijn werk is hier in deze kolonie.

Dat Zr. Van Dordrecht zelf ook met een vrolijk en opgewekt gezicht van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aan het werk is, moeten wij maar tussen de regels van haar brieven doorlezen of langs andere weg horen, maar een feit is het zeker. Uit de enkele brieven, waarvoor zij tussen haar werk door tijd vindt, leren wij haar kennen als

een zonne-
bad in de
Spaanse zon

een vertegenwoordigster van de beste Hollandse tradities van zindelijkheid en orde en als een vrouw, die zonder veel omslag te maken vraagt, wat **moet** en niet wat **kan** en dan ook zorgt dat het gebeurt.

„Is het mogelijk dat het comité soda, lysol, vette watten en taft voor de kolonie zendt vanuit Holland? Deze dingen zijn hier moeilijk of niet te krijgen en zijn toch hard nodig in een huis van 65 kinderen, vooral soda en lysol.”

„Kolonie no. 2, jullie petekind, heeft grote behoefte aan een houten installatie in de badkamer, waar de kinderen 's avonds hun kleren en verder hun handdoek en beker met tandenborstel kunnen bergen. Volgens opgave zal dat 1000 peseta's kosten en dat kan de kolonie niet betalen. Voor jullie zal het niet moeilijk zijn dat geld bij elkaar te krijgen, ik weet alleen niet of het mogelijk is het te sturen. Nu bergen de kinderen hun kleren op stoelen in de slaapkamer, wat het nadeel heeft, dat ze de kans hebben hun pyama over ongeveer al hun kleren aan te trekken.”

Het is duidelijk, dat deze verpleegster

bereid is zich aan alle onwennigheden van een vreemd land en aan alle ongemakken van de oorlogstoestand (inclusief bombardementen) aan te passen, maar niet van zins is, iets van haar Hollands-degelijke vakprincipes op te geven: onverbiddelijk krijgen er dagelijks tien schaapjes van haar kudde „een grote beurt”. Geen wonder dat men na een paar maanden vanuit de beide andere kolonies te Picaña is komen vragen of Zr. Van Dordrecht haar hygiënisch toezicht ook daarover wilde uitstrekken — en dat zij er niet over gedacht heeft te weigeren.

„Ik heb het op het ogenblik erg druk, ’ schrijft zij op 20 Dec. 1937; „we hebben in deze kolonie 5 kinderen met een huidziekte, die gesepareerd van de anderen zijn en iedere avond helemaal met pasta ingesmeerd worden; verder geef ik aan 5 kinderen injecties en heb tezamen in de drie kolonies ongeveer 35 kinderen onder dagelijkse behandeling (ogen, oren, wondjes, enz.). Als ik ze allemaal bij elkaar had, zou het veel vlugger gaan, maar nu moet ik van de ene kolonie naar de andere en

film-
voorstelling
in het
tehuis

moet vaak wachten tot ze er allemaal zijn.”

Er is nog iets, waarvan Zr. Van Dordrecht weet dat het **moet** en dat dus gebeurt: het is nodig dat de mensen hier in Holland weten, wat er daar in Picaña en overal elders in de kinderhuizen in Spanje gebeurt, dat ze weten met hoe betrekkelijk geringe middelen daarginds duizenden kinderen gered kunnen worden van de dood — en erger. Daarom heeft zij tijd gevonden ons een reeks foto's te sturen, die een beeld geven van het leven en bedrijf in kolonie no. 2, daarom verzamelde en annoteerde zij zorgvuldig een stapel brieven en tekeningen van de kinderen zelf, die dat op nog ontroender wijze doen. Al deze kinderen hebben bij herhaling de gruwelijke angst van het luchtbombardement medegemaakt. Ze zijn er aan gewend, er tegen gehard, zou men zeggen, als men in een brief van hun verzorgster leest: „We zaten vanmiddag aan tafel na het eten te zingen, toen enige kinderen plotseling riepen: „un bombardeo"! Even zwegen allen en we hoorden de doffe knallen van de ontploffingen. Toen begonnen

alle kinderen hartstochtelijk verder te zingen. Je had die kleine moedige gezichten moeten zien. Het bleek het afweergeschut te zijn dat gericht was op vliegtuigen, die uit de richting Teruel over Picaña vlogen."

Ziet men echter de tekeningen in de brievenmap door, dan blijkt hoe de oorlog door de gedachten van deze kinderen spookt (tot in de onbeholpenste krabbeltjes der zesjarigen duikt het bombardementsvliegtuig en het brandende huis op) en hoeveel zorg en rust er nodig zijn om te voorkomen, dat deze geschokte kinderen niet tot nerveuse mensen worden.

het zwembad te Picaña

wat

kunnen wij doen?

Die rust tracht de Spaanse regering hun naar haar beste, helaas beperkte, krachten te geven. Die zorg is in handen van vrouwen als Zr. Van Dordrecht en de honderden Spaanse en buitenlandse jonge mannen en vrouwen, die zich aan dit werk geven ook gewaarborgd — als door de landen die hen uitzonden geregeld de middelen worden verschaft om hun werk te kunnen voortzetten. Er worden in de Spaanse kindertehuizen met weinig geld wonderen gedaan: voor f 10. — in de maand kan men er een kind eenvoudig maar behoorlijk herbergen en voeden. Maar voor 65 kinderen betekent dat al een minimum maandelijks begroting — afgezien van onvoorziene uitgaven — van f 650. —. En in de bestaande tehuizen zijn alleen nog maar de kinderen uit de meest bedreigde gebieden ondergebracht. Naarmate de kwaadaardigheid van de luchtaanvallen toeneemt — en alles

een kist
Hollandse
eieren
zo juist aan-
gekomen!